

Oryantiring Sporcularının Kronotipe Göre Çoklu Zekâ Profillerinin İncelenmesi

1Eda Atakurt, 1Neşe Toktaş, 1Asuman Şahan, 1K.Alparslan erman

1Akdeniz Üniversitesi, Antalya

Email : *atakurteda@gmail.com, nesetoktas@akdeniz.edu.tr, asusahan@akdeniz.edu.tr, ermana@akdeniz.edu.tr*

Giriş: Çoklu zekâ teorisi'ne göre sözel, mantıksal, görsel, müziksel, doğacı, sosyal, bedensel, içsel zekâ olmak üzere sekiz farklı zekâ alanı vardır. Sirkadiyen ritim neredeyse yaşayan tüm organizmalarda var olan, yirmi dört saatlik süreçte meydana gelen çevredeki öngörülebilir değişikliklere karşı organizmayı hazırlayan temel biyolojik bir süreçtir. Kronotip ise sirkadiyen ritmin bireysel farklılıklarını ifade eder, biyolojik ritimden kaynaklanan sabahçıl ve akşamcılık için gösterilen tercihtir.

Yöntem: Oryantiring sporcularının kronotipe göre çoklu zekâ profillerinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmaya, yaş ortalamaları $19,21 \pm 4,56$ yıl olan, 14 kadın, 11 erkek olmak üzere toplam 25 sporcu gönüllü olarak katılmıştır. Çalışmada insan sirkadiyen ritminde sabahçıl akşamcıl tipleri belirlemede kendi kendini değerlendirme anket formu ile çoklu zekâ envanteri kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistik analizler yapılmış, Kruskal-Wallis varyans analizi uygulanmıştır.

Bulgular: Mantıksal ve matematiksel zekâ alanı dikkate alındığında, sabahçıl tipteki sporcuların puanı ($29,67 \pm 4,72$), akşamcıl tiptekilere göre ($12,50 \pm 3,54$) daha yüksektir ($=0,02$). Diğer zekâ alt boyutlarında, sabahçıl ve akşamcıl tipteki sporcular arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Ayrıca, sportif başarı parametresi dikkate alındığında, dünya şampiyonalarında başarısı olan sporcuların çoğunlukla sabahçıl tipte oldukları ($=0,06$) belirlenmiştir.

Sonuç: Üst düzeyde Oryantiring sporu ile uğraşan bireylerin çoğu ara tiptedir. Dünya başarısı olan sporcuların sabahçıl tipe daha yakın olduğu bulunmuştur. Ayrıca, sabahçıl tipteki sporcuların mantıksal-matematiksel zekâ alanının daha baskın olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Kronotip, çoklu zekâ, oryantiring

Multiple Intelligence Profiles According to Chronotype in Orienteering Athletes

Introduction: According to multiple intelligence theory, there are eight different intelligence types which are, verbal, logical, visual, musical, natural, social, physical, internal intelligence. Circadian rhythm is a basic biological process that prepares the organism against predictable changes in the environment that occur in almost twenty-four hour processes, which exist in almost all living organisms. The chronotype refers to individual differences in the circadian rhythm, which is the preference shown for morning and evening as result of biological rhythm.

Method: A total of 25 athletes, 14 female and 11 male, with a mean age of 19.21 ± 4.56 years, voluntarily participated in the study of orienteering athletes to investigate multiple intelligence profiles according to their chronotypes. Multiple intelligence inventory and morningness-eveningness questionnaire were used as a measuring instrument in the study. Descriptive statistical methods and Kruskal- Wallis test were used in the evaluation process of the data.

Result: When the logical and mathematical intelligence field is taken into consideration, the score of morning types (29.67 ± 4.72) is higher than that of the evening type (12.50 ± 3.54) ($= 0.02$). In the other intelligence sub-dimensions, there was no significant difference between morning and evening types. Moreover, when the sporting success parameter is taken into consideration, it is determined that the athletes who are successful in the world championships are mostly in the morning type ($= 0,06$).

Conclusion: As a result, most of the individuals dealing with orienteering sport at high level are intermediate types. It was found that the athletes who are successful in the world are closer to the morning types. In addition, it has been determined that the area of logical- mathematical intelligence of the athlete in the morning types is more dominant.

Keywords: Chronotype, multiple intelligence, orienteering